

2023/2068(INI)

25.10.2023

СТАНОВИЩЕ

на комисията по правата на жените и равенството между половете

на вниманието на комисията по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи

относно включването на речта на омразата и престъпленията от омраза в списъка на престъпленията, установени на равнището на ЕС (2023/2068(INI))

Докладчик по становище: Вера Такс

PA_NonLeg

ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Комисията по правата на жените и равенството между половете приканва водещата комисия по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи да включи в предложението за резолюция, което ще приеме, следните предложения:

- А. като има предвид, че равенството между жените и мъжете е основна ценност на Съюза, която е заложена в член 2 от Договора за Европейския съюз (ДЕС); като има предвид, че в член 8 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) от Съюза се изисква във всички свои дейности да полага усилия за премахването на неравенствата и за насърчаване на равенството между половете; като има предвид, че прекратяването на разпространението на насилието, породено от омраза, и насилието, основано на пола, е предпоставка за постигане на истинско равенство между половете; като има предвид, че речта на омразата и престъпленията от омраза противоречат на общите ценности на Европейския съюз и не са съвместими с Договорите и Хартата на основните права;
- Б. като има предвид, че основаните на пола реч на омразата и престъпления от омраза са форми на насилие, които засягат непропорционално жените¹, момичетата и ЛГБТИК+ общността² и подхранват и изострят неравенството между половете както на индивидуално, така и на институционално равнище; като има предвид, че младите жени и жените в публичната сфера, по-специално в политиката, жените в медиите и защитничките на правата на човека, са обект на реч на омразата и на заплахи за физическата си безопасност, които може да прераснат в престъпления от омраза в реалния живот; като има предвид, че лицата, принадлежащи към конкретни групи и изправени пред комбинирана дискриминация, основана между другото на пол, раса, цвят на кожата, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, религия или убеждения, политически или други мнения, принадлежност към национално малцинство, имотно състояние, рождение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, полова идентичност или изразяване на полова принадлежност, полови характеристики, статут на пребиваване или мигрантски произход, са изложени на по-висок риск да станат жертви на престъпления, включително реч на омразата и престъпления от омраза; като има предвид, че в Европа се наблюдава значително увеличение на престъпленията от омраза и речта на омразата срещу ЛГБТИК+, а предубежденията, свързани с пола, и други стереотипи са сред основните фактори за това увеличение³;
- В. като има предвид, че под „реч на омразата“ може да се разбират всички форми на изразяване, които подбуждат, насърчават, разпространяват или оправдават

¹ Стратегия на Съвета на Европа за равенство между половете Combating Sexist Hate Speech, (Борба със сексистката реч на омразата), 2016 г.

² Съобщение на Комисията от 12 ноември 2020 г., озаглавено „Съюз на равенство: Стратегия за равнопоставеност на ЛГБТИК за 2020 – 2025 г.“ (COM(2020)0698); Агенция на Европейския съюз за основните права (FRA), A long way to go for LGBTI equality (Дълъг път за постигане на равнопоставеност на ЛГБТИ), 14 май 2020 г.

³ Стратегия за равнопоставеност на ЛГБТИК за периода 2020 – 2025 г., 2020 г.; Съвет на Европа, Резолюция 2417 (2022), озаглавена Combating rising hate against LGBTI people in Europe (Борба с нарастващата омраза срещу ЛГБТИ лицата в Европа).

насилие, омраза или дискриминация срещу лице или група лица, или които ги очернят поради техните действителни или приписвани им лични характеристики; като има предвид, че целта на сексистката реч на омразата е да унижава или свежда до нивото на предмет, да подценява уменията и мненията на жените, да разрушава тяхната репутация, да ги кара да се чувстват уязвими и да се страхуват, както и да ги контролира и наказва за това, че не следват определено поведение; като има предвид, че сексистката реч на омразата приема много форми както онлайн, така и офлайн, а именно обвиняване на жертвата и повторно превръщане в жертва, заклеяване за непристойно поведение, подигравки заради телесни характеристики (бодишейминг), сексуално насилие, основано на използване на снимков или видео материал, брутални и сексуални смъртни заплахи и заплахи за изнасилване и насилие, обидни коментари относно външния вид, сексуалността, сексуалната ориентация или изразяването на половата принадлежност, но също така фалшиви комплименти или предполагаеми шеги, използващи хумор, за да бъде унижено и осмяно лицето, към което са отправени; като има предвид, че сексистката реч на омразата има за цел да заглуши жените и хората, които не съответстват на стереотипите за пол, да подкопае тяхната свобода на изразяване на мнение и да ограничи техните движения и участие в обществото; като има предвид, че насочената срещу жените реч на омразата се увеличава в извънредни ситуации и по време на конфликти; като има предвид, че понякога тя подбужда към свързано с конфликти сексуално насилие и военни престъпления, както и към престъпления срещу човечеството, като например геноцид;

- Г. като има предвид, че сексистката реч на омразата и дезинформацията се използват както в реалния живот, така и онлайн; като има предвид, че според данните жените като цяло са засегнати в по-голяма степен от мъжете от заплашително поведение онлайн; като има предвид, че 52% от младите жени и момичета са били обект на онлайн престъпления, включително заплахи и сексуален тормоз⁴; като има предвид, че онлайн изказванията, подбуждащи към омраза, са се увеличили драстично след пандемията от COVID-19; като има предвид, че речта на омразата като явление придобива по-големи мащаби онлайн, включително чрез платформите на социалните медии, като разпространява дезинформация и всяващи страх изказвания и заплашва да подкопае правата на човека, правото на неприкосновеност на личния живот и достойнството на засегнатите лица, което води до увеличаване на престъпленията от омраза срещу жени и ЛГБТИК+ лица във физическия свят⁵; като има предвид, че много жени и много хора, които не съответстват на стереотипите за пол, са изправени ежедневно пред смъртни заплахи и заплахи за сексуално насилие или изнасилване и че служителите на правоприлагащите органи и обществото като цяло често не гледат сериозно на жертвите; като има предвид, че това може да доведе до автоцензура⁶ и цифрова

⁴ Вж. проучването относно опита на младите хора с кибертормоза, проведено от Фондацията за световната мрежа и Световната асоциация на момичетата водачи и момичетата скаути, чрез платформата на УНИЦЕФ „U report“, февруари 2020 г., достъпно на:

http://webfoundation.org/docs/2020/03/WF_WAGGGS-Survey-1-pager-1.pdf.

⁵ Проучване – Combating gender-based violence: Cyberviolence (Борба с насилието, основано на пола: кибернасилие), Европейски парламент, Генерална дирекция за парламентарни изследвания, 17 март 2021 г., достъпно на:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/662621/EPRS_STU\(2021\)662621_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/662621/EPRS_STU(2021)662621_EN.pdf)

⁶ Проучване – Social media platforms and challenges for democracy, rule of law and fundamental rights

изолация, което води до заглушаване на жените поради неспособността им да участват и да се изразяват в пълна степен в онлайн пространството от страх от насилие и малтретиране, като ги изключва от обществени дебати, в които биха искали да участват⁷, включително преки заплахи, които обезкуражават жените да вземат участие в политиката, да преследват цели и да използват възможностите, които имат; като има предвид, че кампаниите за дезинформация често се опитват да омаловажават професионалните постижения на жените, като разпространяват фалшива информация за личния им живот; като има предвид, че когато подават сигнал за кибернасилие, жените все още понякога са дискредитирани и заклеймявани, което води до подценяване на тези престъпления и до недостатъчното им докладване; като има предвид, че при мониторинга на доброволния Кодекс на ЕС за поведение във връзка с незаконните изказвания онлайн, пораждащи омраза, се наблюдава понижение в резултатите на дружествата относно уведомяването и предприемането на действия през 2022 г.⁸, а подкрепата за Кодекса за поведение намалява допълнително, което води до влошаване на положението онлайн;

- Д. като има предвид, че множество фактори, като например патриархалните обществени структури, структурната дискриминация, неравностойните властови отношения, свързаните с пола стереотипи и предубеждения, подхранват речта на омразата и престъпленията от омраза срещу жените и хората, които не съответстват на стереотипите за пол; като има предвид, че те се сблъскват с тази омраза онлайн, но също и офлайн при различни обстоятелства, включително на обществени места, на работното място, в училища или в обществения транспорт;
- Е. като има предвид, че убийствата на жени са най-тежката проява на насилие, основано на пола; като има предвид, че според оценките през 2020 г. в Европа 2 600 жени са били убити от своите интимни партньори или други членове на семейството; като има предвид, че броят на жертвите се оценява като много по-голям, тъй като липсват сравнителни данни и няма хармонизирано правно определение на престъплението; като има предвид, че понастоящем 15 държави членки нямат законодателство относно реч на омразата, основана на пола; като има предвид, че според статистическите данни речта на омразата срещу ЛГБТИК+ лицата се среща навсякъде, особено онлайн, и че в някои държави членки има очевидна липса на закони за предотвратяването, предприемането на мерки и санкционирането във връзка с такива форми на реч на омразата и престъпления от омраза;
- Ж. като има предвид, че организациите за борба с равенството между половете са международни движения, които разпространяват подвеждащи и всяващи страх

(Платформи на социални медии и предизвикателства пред демокрацията, принципите на правовата държава и основните права), Европейски парламент, Генерална дирекция за вътрешни политики на ЕС, Тематичен отдел В – Граждански права и конституционни въпроси, 3 април 2023 г., достъпно на: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/743400/IPOL_STU\(2023\)743400_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/743400/IPOL_STU(2023)743400_EN.pdf).

⁷ Обща препоръка № 1 на GREVIO относно цифровото измерение на насилието срещу жени, приета на 20 октомври 2021 г.

⁸ Съобщение за медиите, 24 ноември 2022 г., EU Code of Conduct against online hate speech: latest evaluation shows slowdown in progress (Кодекс на ЕС за поведение във връзка с изказванията онлайн, пораждащи омраза: последната оценка показва забавяне на напредъка), достъпно на: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_7109.

послания и реторика, особено чрез онлайн инструменти, срещу всеки, който не се вписва в бинарното, стереотипно по отношение на пола и традиционно виждане на хетеронормативното, патриархално, приемащо единствено биологичния пол общество, какъвто е случаят с текущата кампания срещу така наречената „идеология на социалния пол“; като има предвид, че тези движения имат за цел да създават и затвърждават дискриминацията, основана, освен всичко друго, на пол, сексуална ориентация, полова идентичност, изразяване на половата принадлежност и полови характеристики, като по този начин нарушават основните права; като има предвид, че реториката, разпространявана от насочените срещу равенството между половете движения, допринася активно за маргинализацията, стигматизацията, изключването и насилието; като има предвид, че тези движения създават идеология и дискурс срещу равенството между половете, което подхранва основаните на пола престъпления от омраза и речта на омразата срещу жените и ЛГБТИК+ лицата; като има предвид, че тези движения представляват сериозна заплаха за принципите на равенство, недискриминация, човешко достойнство и зачитане на правата на човека, залегнали в член 2 от ДЕС, възпрепятстват процеса на ратифициране от страна на ЕС на Конвенцията от Истанбул и оказват отрицателно въздействие върху ратифицирането и прилагането на Конвенцията от Истанбул на национално равнище в някои държави членки; като има предвид, че тези движения имат трансгранично измерение както онлайн, така и офлайн;

3. като има предвид, че речта на омразата често започва като израз на предубеждения, което след това може да доведе до мотивирана агресия и насилие; като има предвид, че основаните на пола реч на омразата и престъпления от омраза имат огромни последици за отделните жени и ЛГБТИК+ лицата, за които се счита, че нарушават традиционните роли на половете, особено за тези, които са изправени пред комбинирана дискриминация⁹, включително физически вреди, които понякога водят до тежки наранявания или смърт, и психологически вреди, включително стрес, тревожност и депресия; като има предвид, че основаните на пола реч на омразата и престъпления от омраза имат също така огромни последици за общностите и обществото като цяло, както и за правата на човека в световен мащаб;
1. осъжда всички форми на реч на омразата и престъпления от омраза, включително тези, извършени срещу жени, момичета и ЛГБТИК+ лица; осъжда действията на движенията в Европа и по света, обявяващи се срещу равенството между половете и срещу феминизма, които се стремят да отменят съществуващите закони и обществен ред, които защитават правата на жените и правата на ЛГБТИК+; отбелязва, че държавите членки имат различни правила и прилагат различни стандарти за борба с речта на омразата и престъпленията от омраза; подчертава обаче, че са необходими общи действия на ЕС, за да се гарантира насърчаването на ценностите на ЕС; призовава Съвета да приеме възможно най-скоро решение на Съвета, с което речта на омразата и престъпленията от омраза да се включат като област на престъпност по смисъла на член 83, параграф 1 от Договора за

⁹ Актуална информация от мониторинга относно убийствата на транссексуални хора – Ден в памет на транссексуалните хора за 2022 г., достъпна на: <https://transrespect.org/en/tmm-update-tdor-2022/>.

функционирането на Европейския съюз;

2. призовава Комисията да предложи ясно определение за престъпленията от омраза и речта на омразата – включително изрично определение на основаните на пола реч на омразата и престъпления от омраза, което да включва сексистката реч на омразата и речта на омразата срещу жени и съответните наказания – когато се предлага законодателство, след като речта на омразата и престъпленията от омраза бъдат включени в списъка на престъпленията, установени на равнището на ЕС, в Договора, като се признае, че те представляват специфични форми на насилие, насочено срещу жени и момичета поради техния пол; призовава Комисията да включи в предложението основаните на пола реч на омразата и престъпления от омраза, възникващи онлайн и офлайн; настоятелно призовава Комисията да включи също така сексуалната ориентация, половата идентичност, изразяването на половата принадлежност и половите характеристики като основания за дискриминация, посочени изрично в обхвата на престъпленията от омраза и речта на омразата като област на престъпност съгласно член 83, параграф 1; счита, че подобна мярка е от съществено значение за осигуряването на защита на жените и ЛГБТИК+ лицата в Съюза; призовава Комисията и държавите членки да обърнат специално внимание на комбинираните форми на основаните на пола реч на омраза и престъпления от омраза, насочени срещу жените, момичетата и ЛГБТИК+ общността;
3. приветства предложението на Комисията за директива относно борбата с насилието над жени и домашното насилие и включването на минимални правила за даване на определение на престъплението киберподбуждане към насилие или омраза; призовава Комисията да гарантира, че тази директива служи като модел и минимален стандарт по отношение на законодателството за борба с речта на омразата и престъпленията от омраза онлайн; припомня критериите, определени в Плана за действие на ООН от Рабат, по отношение на материалите, които може да бъдат квалифицирани като киберподбуждане към насилие или омраза; изразява съжаление, че все още не разполагаме с общо определение за насилие, основано на пола, и насилие над жени и че престъпленията, попадащи в обхвата на предложението на Комисията, са ограничени; изисква от Комисията да представи, въз основа на член 83, параграф 1, трета алинея от ДФЕС, предложение за решение на Съвета за определяне на основаното на пола насилие като нова област на престъпност с оглед на борбата с всички форми на основано на пола насилие по съгласуван, цялостен и координиран начин в целия ЕС; призовава Съвета да приведе в действие т.нар. клауза за преход, като приеме единодушно решение за определяне на основаното на пола насилие като една от областите на престъпност, изброени в член 83, параграф 1 от ДФЕС;
4. припомня, че предложенията за законодателство относно борбата с насилието над жени и домашното насилие, както и законодателството за борба със сексуалното насилие над деца онлайн, включват разпоредби, свързани с някои важни аспекти на речта на омразата и престъпленията от омраза онлайн и офлайн;
5. подчертава връзката между речта на омразата и престъпленията от омраза, възникващи онлайн и офлайн и насочени предимно към младите жени и жените – връзка, която се наблюдава в резултат на бързото развитие на цифровия свят и

платформите на социалните медии; отбелязва, че предполагаемата анонимност онлайн улеснява проявите на реч на омразата и престъпленията от омраза;

6. призовава Комисията активно да проучва и анализира движенията срещу равенството между половете, включително техните стратегии и финансиране, и в рамките на три години да докладва за своите констатации, както и да се бори с невярната информация, разпространявана от тези движения; припомня, че определянето на ЛГБТИК+ лицата като възплъщение на определена „идеология“ се разпространява в комуникациите онлайн и офлайн и в кампаниите срещу така наречената „идеология на социалния пол“; подчертава, че феминистите и активистите, борещи се за правата на ЛГБТИК+ лицата, често стават обект на клеветнически кампании, онлайн изказвания, подтикващи към омраза, и кибертормоз;
7. призовава Комисията и държавите членки да подобрят редовната наличност и съпоставимост на качествени и групирани по показатели данни за всички форми на реч на омразата и престъпления от омраза на равнището на Съюза и на национално равнище и да хармонизират системите за събиране на данни между държавите членки чрез сътрудничество с Евростат, Агенцията на Европейския съюз за основните права и Европейския институт за равенство между половете; подчертава, че държавите членки трябва да събират точни и групирани по показатели данни относно речта на омразата и престъпленията от омраза срещу жени и ЛГБТИК+ лица и да установят връзка между факторите и множеството равнища на лишения, неравностойно положение и дискриминация, които правят тези хора уязвими по отношение на речта на омразата и престъпленията от омраза;
8. призовава държавите членки да се справят – по съобразен с аспектите на пола начин – с проблема с недостатъчното докладване и с проблемите, пред които са изправени жертвите при получаването на достъп до наказателни производства и защита;
9. припомня необходимостта от справяне с първопричините за речта на омразата и престъпленията от омраза срещу жени, момичета и ЛГБТИК+ лица и подчертава колко е важно да се приемат всеобхватни мерки и общи политики по съобразен с пола начин, които да са насочени по-конкретно и към момчетата и мъжете; подчертава, че тези мерки следва да включват задължително, периодично, ефективно и основано на факти обучение за изграждане на капацитет, насочено към специалисти, които е вероятно да влязат в контакт с жертви, за да се предостави основана на правата на човека, комбинирана и чувствителна към аспектите на пола целева подкрепа и да се предотвратят допълнителните страдания на жертвите и стигматизирането; припомня необходимостта от ефективни стратегии за превенция, от повишаване на осведомеността и от образование и обучение¹⁰, за да се гарантират защита, достъп до правосъдие, специализирани услуги за подкрепа, както и обезщетение за жертвите, да се сведе до минимум рискът от възникване на реч на омраза и престъпления от омраза и да се предоставят подходящи ресурси за прилагане на тези мерки;

¹⁰ Съвет на Европа, Препоръка CM/Rec(2022)16 относно борбата с речта на омразата, 2022 г.

10. призовава държавите членки да разработят специфични образователни програми, включително всеобхватни и съобразени с възрастта учебни планове в областта на сексуалността и взаимоотношенията, които най-вече да осведомяват относно свързаните с пола предубеждения и стереотипи и произтичащите от това очаквания относно подходящите роли в обществото, които може да доведат до основани на пола реч на омразата и престъпления от омраза, включително кампании за устойчивост и повишаване на осведомеността, чрез които да се противодейства на речта на омразата, дезинформацията, фалшивите новини и всяващите страх изказвания; призовава работодателите и другите заинтересовани страни, както и правителствата, да изпълняват изцяло своята роля в това отношение;
11. приветства работата на групата на ЕС на високо равнище за борба с речта на омразата и престъпленията от омраза, по-специално нейните ключови ръководни принципи относно сътрудничеството между правоприлагащите органи и организациите на гражданското общество, и потвърждава важността на подобен подход¹¹; призовава Комисията да преразгледа Кодекса за поведение в съответствие със задълженията по Законодателния акт за цифровите услуги и да се бори с дезинформацията и речта на омраза, като едновременно с това стартира широкомащабна кампания, ръководена от Комисията, държавите членки и технологичните платформи и платформите на социалните медии, за да се повиши осведомеността относно съобразеното с правата на човека модериране на онлайн съдържание, по-специално относно практиките за докладване, сигнализиране и уведомяване, за да се овластят както жертвите, така и свидетелите на онлайн реч на омразата и на всяващи страх изказвания;
12. призовава държавите членки и Комисията да подкрепят организациите на гражданското общество, които се борят с всички форми на онлайн и офлайн насилие, основано на пола, особено тези, които предоставят услуги за подкрепа на жертвите, включително чрез предоставяне на финансова подкрепа; призовава Комисията и държавите членки да насърчават развитието в областта на етиката и неприкосновеността на личния живот още при проектирането, както и използването на технологични решения, с които да се осигурява подкрепа на жертвите и да им се помага да възвърнат своята свобода на действие и които допринасят за защитата на жертвите в онлайн пространството; призовава за пълна отговорност на извършителите и за насърчаване на програми, насочени към извършителите и към това да гарантират безопасни отношения и просоциално поведение; подчертава необходимостта от специални програми, чрез които да се насърчава зачитането на основните права в онлайн пространството, в съответствие с правилата на ЕС, със специално внимание към развитието на цифровото образование, грамотност и умения, за да се даде възможност на потребителите да се борят срещу опасностите, свързани с цифровото пространство, както и да управляват отговорностите си, когато взаимодействат в него, особено в платформите на социалните медии, и да се гарантира безопасното използване на интернет;

¹¹ На разположение на следния адрес: https://commission.europa.eu/system/files/2023-03/KGP%20on%20cooperation%20LEAs%20CSOs_final.pdf.

13. отново подчертава необходимостта от общоевропейски мерки за утвърждаване на съществуващите стандарти и насърчаване на използването на реч, противоположна на речта на омразата, за противодействие на речта на омразата и престъпленията от омраза, както и за подходяща защита на жертвите на такива престъпления, чрез създаването на стабилна рамка и институционална мрежа наред с незадължителни мерки или саморегулиране, които ще спомогнат за изграждане на социална устойчивост срещу речта на омразата; припомня, че в бюджета на ЕС програмата „Граждани, равенство, права и ценности“ включва специално финансиране за насърчаване на равенството и за борба с расизма, ксенофобията и дискриминацията, включително престъпленията от омраза и речта на омразата.

ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ПРИЕМАНЕТО В ПОДПОМАГАЩАТА КОМИСИЯ

Дата на приемане	24.10.2023
Резултат от окончателното гласуване	+: 21 -: 2 0: 0
Членове, присъствали на окончателното гласуване	Robert Biedroń, Annika Bruna, Gwendoline Delbos-Corfield, Rosa Estaràs Ferragut, Frances Fitzgerald, Lina Gálvez Muñoz, Alice Kuhnke, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Radka Maxová, Andželika Anna Mozdżanowska, Johan Nissinen, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Sirpa Pietikäinen, Evelyn Regner, Christine Schneider, Sylwia Spurek, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Marco Zullo
Заместници, присъствали на окончателното гласуване	Elena Kountoura, Monika Vana, Angelika Winzig
Заместници по чл. 209, параграф 7, присъствали на окончателното гласуване	Martin Hojsík

ПОИМЕННО ОКОНЧАТЕЛНО ГЛАСУВАНЕ В ПОДПОМАГАЩАТА КОМИСИЯ

21	+
ECR	Andželika Anna Mozdzanowska
PPE	Rosa Estaràs Ferragut, Frances Fitzgerald, Sirpa Pietikäinen, Christine Schneider, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Angelika Winzig
Renew	Martin Hojsík, Marco Zullo
S&D	Robert Biedroń, Lina Gálvez Muñoz, Radka Maxová, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Evelyn Regner
The Left	Elena Kountoura
Verts/ALE	Gwendoline Delbos-Corfield, Alice Kuhnke, Sylwia Spurek, Monika Vana

2	-
ECR	Johan Nissinen
ID	Annika Bruna

0	0

Легенда на използваните знаци:

+ : „за“

- : „против“

0 : „въздържал се“